

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 36 (507)

Fredagen den 10 september 1897.

10:de årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Amy Åkerhielm.

Gränserna för kvinnans verksamhetsområde vidgas med hvarje ny dag, som solen skänker sitt ljus, med hvarje ny kvinna, som födes.

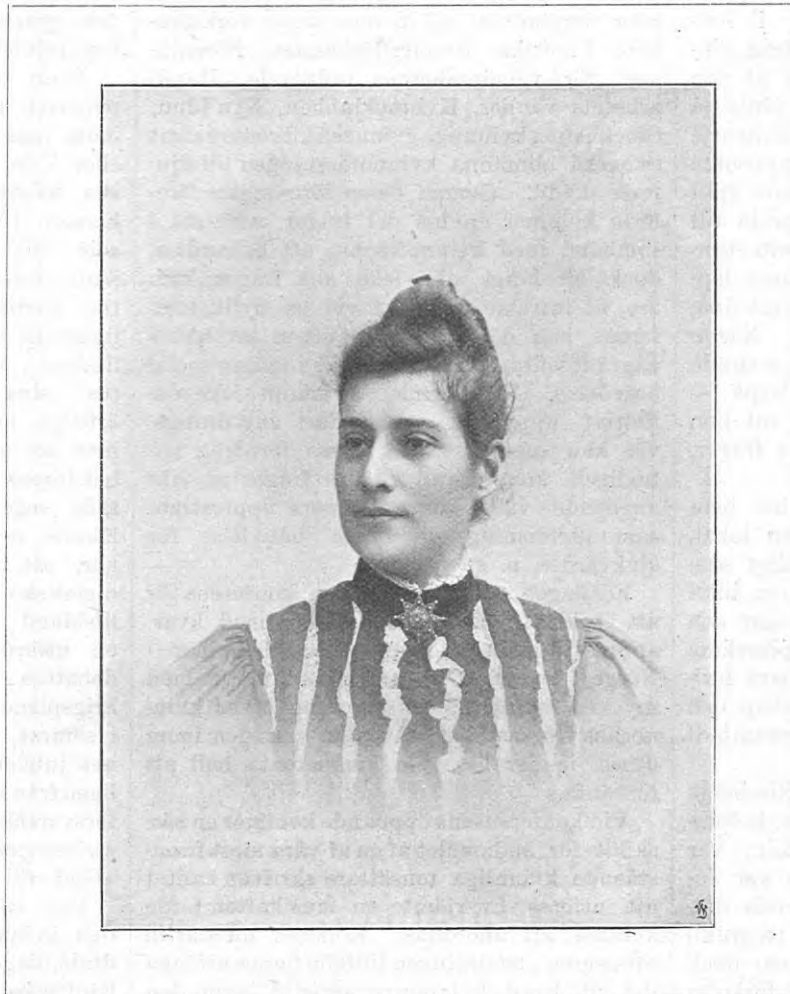
Ej nöjd med att eröfra världen genom sin skönhet och sitt ömma hjärta, har hon upptagit det vapen, som mannen förgäfvats brukat till försvar för sin själfständighet, arbetet för dagligt bröd. Man har sagt, att mannen lagt hinder i vägen därvid. Det har han knappast. Han har fordom fallit till föga och sjungit kvinnans lof, han bugar sig nu, lämnar henne plats och tiger. Han förlorar intet därpå. Ty det är ej för måner, som delas — de kunna fördubblas. Det är ansvaret som delas — det är därför han tiger. Hans tystnad gömmer ingen opposition, den uttalar en varning.

Ty där kvinnan — såsom i kampens hetta stundom kan hända och har händt — ikläder sig ett ansvar, hvilket det strider mot hennes lif som kvinna att kunna bära, är fara å färde, måhända mindre för yttre framgång än för utvecklingen af hennes karaktär. Ty arbetet, till och med arbetets form inverkar mera på kvinnans individualitet än på mannens. Hon angriper sin uppgift med en entusiasm, en lidelse, som ofta nog tager alla hennes andliga förmögenheter i anspråk, men ej sällan förmenar henne klart omdöme om bördans omfång. Och hennes uthållighet är af annat slag än mannens. Kvinnans energi näres af hennes känsla, af en ambition, som

ger henne negativ kraft — kraften att försaka och lida. Men denna energi böjer hennes rygg, tröttar hennes ande, gör henne gammal i förtid och till trälinna under ett hopplösare tyranni, än det hon fruktar af make och barn. Häri ligger hennes olikhet med mannen såsom arbetare. Hans energi tar ofta råare näring, snikighet, äregirighet, maktlystnad och tvång. Men tvånget ger

hans arbete mera realitet, och däraf stärkes hans kropp. Kvinnans arbete har estetisk karaktär, hon arbetar för arbetets skull, målet är arbete — men detta mål byter former, ty hon kallar det frihet — och hennes behof af arbete innebär mindre garantier för kontinuitet än mannens, hvars fysiska utveckling är underkastad färre växlingar och färre faror för nödvändighetens öfvermakt. Äktenskapet inför kvinnan i ett lif, hvars tvungna plikter för hemmets och familjens bestånd äro högre — ty de äro naturligare — än de varmaste intressen och det oförtrunaste arbete för samhälle och mänsklighet på andra banor. Hon har sin fria vilja att ihärdigt försaka en lycka, som hon ofta sett bytas till olycka, och ett hem, där hon fruktar att bli slafvinna, men i denna försakelse ligger en synd mot naturen, hvars energi, till och med i hämnden, är kraftigare än hennes — och aktiv.

Dessa spekulationer äro alltför teoretiska att öfverlag kunna tillämpas. De äro ej heller nedskrifna såsom någon opposition mot sträfvan den, hvilka afse att utvidga

Man bör aldrig omhulda sin sorg.

O. Feuillet.

kvinnans verksamhetsfält, hälst där reformatorer och reformatriser äro fullt medvetna om, att med vidsträcktare arbetsområde följer ett ökad ansvar — ett ansvar, som ingalunda upphör med förmågan att bära arbetets tunga. Dessa rader må snarare räknas för en hyllning åt de kvinnor, som i sitt ofta ensliga, stundom hoppfulla, stundom tröstlösa arbete för dagligt bröd, ej öfverskrida den kvinnliga naturens gräns, åt dem, som med troget uppfyllande af mödosamma plikter förstå att förena det älskvärda behag och den sinnets glädtighet, hvilka i yttre afseende skänka deras arbete samma ästhetiska karaktär, som det i inre afseende äger.

Hvar och en skall säkert tänka på samma sätt, som bevitnat det omfattande, nyttiga och oumbärliga arbete, hvilket en skara unga damer verkställt under förberedelserna till och administrationen af den nu snart afslutade Allmänna Konst- och Industriutställningen. I arbete från morgon till afton, noggranna i uppfyllandet af sina åligganden, utan anspråk på andra utmärkelser än erkännandet, att de ärligt förtjänat sitt dagliga bröd, och på samma gång älskvärda, glada och tillmötesgående, ha de alla fritt och trofast tjänat den goda féen i det hem, där de nordiska landens arbete, ej minst kvinnoarbetet, nu firar sin stora, hjärteglada och solskensljusa jubelfest. Och då Idun i dag återger bilden af en bland dessa unga damer, ligger däri en hyllning åt dem alla.

Fröken Amy Åkerhielm, som för jämt ett år sedan trädde i utställningens tjänst, har tillhört Administrationens publikationsafdelning, den s. k. pressbyrå. I Arfurstarnas palats såg man henne hela vintern vid sitt skrifbord, öfverlastadt af den utländska korrespondens, som hon förde på fyra, fem lefvande språk, och af de hvarje dag nya tidningspackor, hvari hon uppsökte de notiser om utställningen, som hon själf varit med om att författa och sprida till alla världens hörn. Hennes ögon voro stundom röda af trötthet, men på hennes läppar mötte den besökande alltid samma fina, aristokratiskt förbindliga småleende. Någon gång var måhända detta småleende en smula satiriskt, men man undrade ej därpå — man förvånade sig snarare öfver, att hon ej visade tänderna vid alla dumma frågor, som på en pressbyrå brukas bestås.

Efter utställningens öppnande har hennes tjänst fortsatts i pressens egen lokal, där hennes arbete varit lika behöfligt som hennes närvaro angenäm för det stora antal utlänningar, hvilka haft upplysningar och råd att begära. Särskildt under presskongressens heta dagar var hennes klara hufvud, hennes vidsträckta språkkunskap och hennes mondaina vett af lifligt uppskattadt värde.

Fröken Åkerhielm är född i Riseberga församling i Skåne, där hennes far, hofpredikanten, friherre K. O. Åkerhielm var kyrkoherde. Hennes moders namn var Johanna Sofia Karlström. Såsom enda dotter bunden vid hemmet långa tider på grund af sjukdom inom familjen, fann hon dock tillfälle att genom vidsträckta resor förkofra

sina kunskaper och sin erfarenhet af lifvet. De intryck hon därvid rönt ha fått form i åtskilliga reseberättelser, tidningskorrespondenser och uppsatser, och dessutom visa en sagosamling på vers — illustrerad af fröken Stina Beck-Friis — samt åtskilliga noveller, dikter och utkast, att vittert författareskap ej heller är henne främmande. Sedan flere år korrespondent till åtskilliga svenska och äfven utländska tidningar, innehade hon dessutom anställning i Stockholms Dagblad, då hon hösten 1896 ingick i utställningens pressbyrå.

Harald Molander.

Kvinnokonferensen.

En konferens för belysande af frågor rörande kvinnans sociala ställning och olika verksamhetsområden kommer, som vi förut i korthet omnämnt, att afhållas i Stockholm den 21—23 innevarande månad. Konferensen anordnas af Svenska kvinnornas nationalförbund, hvilket förbund, som bekant, är en gren af det Internationella Kvinnoförbundet (*International Council of Women*), stiftadt i afsikt att vara det centrum, där kvinnor af olika nationalitet och åskådningssätt kunna mötas i gemensamt arbete för befrämjande af uppgifter till gagn för dem själfva och för samhället.

Vid konferensen komma följande till Svenska kvinnornas nationalförbund hörande föreningar att redogöra för sin verksamhet och för de idéer, som äro själen i eller upphofvet till denna deras verksamhet: Fredrika Bremer-förbundet, Föreningen för välgörenhetens ordnande, Handarbetets vänner, Kvinnoklubben, Nya Idun, Stockholms kvinnliga gymnastikföreningsamt Svenska allmänna kvinnoföreningen till djurens skydd. Genom dessa föreningars föredrag kommer en hel del frågor, som stå i samband med kvinnofrågan, att behandlas, dock på långt när icke alla frågor, som äro af intresse och vikt vid en dylik konferens, och därför komma äfven att hållas några föredrag öfver ämnen af allmän social betydelse. Programmet är ännu icke definitivt uppgjort och endast antydningssvis kan meddelas, att dessa föredrag antagligen komma att beröra frågor af vikt angående våra unga kvinnors uppfostran, samundervisning, kvinnans betydelse för sjukvården o. s. v.

Förslaget att mötas vid en konferens för att träda i personlig beröring med hvarandra och lära af hvarandras arbete har i Norge, Danmark och Finland mötts med mycken sympati, och föredrag öfver kvinnornas verksamhet på skilda områden inom dessa länder äro från kompetenta håll att förvänta.

Vid konferensens öppnande kommer en särskildt för ändamålet af en af våra mest framstående kvinnliga tonsättare skriven kantat att utföras, hvarjämte en musikafon torde komma att anordnas. Kommer nu därtill att genom utställningen tillfälle finnes att taga del af hvad kvinnorna utträttat inom den

bildande konsten och på det konstindustriella området, så kan man med skäl hoppas att konferensen, så allsidigt sig göra låter på den knappa tidrymden af tre dagar, skall kunna lämna en öfverblick af »kvinnans sociala ställning och olika verksamhetsområden».

För resande från landsorten och utlandet har k. järnvägsstyrelsen medgifvit en del förmåner. De förra tillåtas lösa tur- och returbiljett gällande för 14 dagar till enkelt biljettpreis, och de senare få resa till och från konferensen mot half afgift under tiden 15 sept.—15 okt. Närmare bestämmelser härom och öfriga upplysningar angående konferensen meddelas å konferensbyrån, 19 Beridarbansgatan 1 tr., öppen 10—3. Medlemskort å 3 kr. kunna äfven därstädes erhållas.

Vår första fjällkoloni.

Ett signadt år för vårt land, det snart förrunna, ett klang- och jubelår med ymnig, ovanskelig äring! Ökad välstånd, höjd nationalkänsla, stegrad livsverksamhet på alla samhällsområden, aktnings- och vänskapsgärder från Europas alla öfriga folkslag — se där Stockholmsutställningens blomma och korn. Ett försvarskreditiv af rikemansgåfvor och fattigmansskärf, af fredsdrotten och hans ädla gemål vigdt till fejd mot vår argaste fiende, lungtuberkulosen, är den gyllene frukten af vår konungs tjugufemårsjubileum.

Ännu orsakar lungsoten hos oss bland personer af 10—40 års ålder hvar 4:de, inom hela den civiliserade världen hvar 6:te eller 7:de dödsfall; ännu skörda dess »lömska feberormar» i vårt land inom åldersklassen 15—35 år ungefär lika många offer som alla andra sjukdomar tillsammans; ännu innehar sålunda den smygande farsothen obetingadt rang af ett bland mänsklighetens svåraste gissel; men — den kan lindras i sina senaste stadier, den kan botas i sina första, den kan förekommas, där ärftliga anlag därtill förefinnas, den kan, med ett ord, på alla punkter med framgång bekämpas. I denna af erfarenheten bekräftade segervisshet rustar sig vår upplysta läkare- och sjukskötarekår, nutidens kors- här, att med vetenskapens hygieniska och dietetiska vapen slå ett afgörande slag för lifslängd och lifslycka. Krigsförklaringen utfärdades under den stora tuberkulosedebatten i Läkarsällskapet förra hösten, krigsplanerna diskuterades på Läkaremötet i somras, krigsgården med det stolta namnet jubileumsfonden inströmmar ännu dagligen från alla samhällsklasser och landsändar, försvarsfästena heta lungsotssanatorier, och stridsropet är för flertalet af korsmännen »Gud vill det!»

Och »Gud vill det!» hviskade i sitt hjärta den kvinna, som, under bidan på hufvud- drabbningen, på eget initiativ med glödande hänförelse öppnade fälttåget mot lungtuber-

kulosen. Denna kvinna är fru *Julia Blomqvist*, född *Biörck*, lärarinna i Östermalms folkskola och grundläggare af den första fjällkolonien i vårt land.

Själ genom fyra sommars vistelse i Jämtland befriad från en mångårig, inrotad disposition för lungkatarrer, behärskades fru *Blomqvist* af en innerlig önskan att få, som aposteln säger, hugsvala andra med den hugsvalelse, hvarmed vi själfva af Gud hugsvalats, eller, med andra ord, att, åtminstone under någon del af sommaren, kunna bereda de små bleka, hostande folkskollebarerna samma förmåner, som kommit henne själf till godo, nämligen mild och stärkande fjällluft samt lämplig och närande föda. Början gjordes med en cigarrarbetares son, som under vintrarna plågades af svår struphosta. Han tillbragte som gäst en sommar hos herrskapet *Blomqvist* i Jämtland, hvarpå han botad återvände till sina glada och tacksamma föräldrar.

Detta gynnsamma resultat kräde fortsatta ansträngningar. De läkare, med hvilka fru *Blomqvist* rådförde sig, förordade varmt saken. Det fanns intet tvifvel om dess gagn. Men utrustningen, resorna, underhållet — hvar taga medel till allt detta? Af hvem få nödig handräckning och hjälp?

Rätte mannen till detta värf var barn- och ungdomsvännen doktor *Bergman*, Stockholms folkskolans nitiske inspektor, storslagen i sin förmåga att främja andras hjärtesak lika kraftigt som sin egen. Af järnvägstyrelsen utverkade han prisnedsättning för kolonisternas resor, af folkskoleöfverstyrelsen 1,000 kr. till koloniens underhåll. För utrustningen ställde sig fru *Blomqvist* själf i spetsen. Under vintern 95—96 samlades hvarje onsdags eftermiddag i herrskapet *Blomqvists* trefna Stockholms hem en mängd damer, som efter intaget kaffe, under lifligt samspråk om det gemensamma arbetet, uppbygglig lektyr af värden och intressanta reseskildringar af en annan manlig medlem af sällskapet, sömmade täcken samt fällade handdukar och lakan åt kolonien eller förfärdigade sängmattor, *couvre-pieds*, klockfickor, syväskor o. d. till den stundande fjällkolonibazaren — njutnings- och minnesrika stunder, sådana som de flesta med god vilja kunna förskaffa sig.

Bazaren vann en storartad anslutning. Praktiga gåfvor inströmmade från många håll, bland annat från alla Stockholms folkskolor. Försäljningen i den med enar och flaggdekorationer rikt prydda lokalen gick med glans, och behållningen steg, tack vare enskilda bidrag — bland dem synnerligen frikostiga af prinsarne *Carl* och *Eugène* samt fru *Henrietta Kempe* — till omkring 800 kronor. Denna summa i förening med utensilier från tidningen *Iduns* forna skolofskoloni, af redaktionen ställda till fjällkoloniens förfogande, betryggade till fullo denas tillvaro för sommaren 1896. Öfver-skottet jämte inkomsten af en aftonunderhållning, arrangerad af lärjungarna i *Beskovska* skolan — därvid rektorn, doktor *Lindroth*, i inledningstalet betonade de lyckligt lottade barnens plikt att verka för sina nödställda likar — har med ytterligare en sommar, den innevarande, ökat den späda, men lifskraftiga fjällinstitutionens existens.

Och nu några ord om ställningar och förhållanden inom denna lilla värld. Af de bröstsvaga — ej tuberkulösa — barn, som från Stockholms alla folkskolor skickades till besiktningen, godhetsfullt verkställd af dok-

tor *Anselm Werner*, valdes första året 15, andra året 16, flickor och gossar mellan 9 och 14 års ålder. Enligt den ursprungliga planen medtogos i år mer än hälften af fjölårets kolonister, på det förbättringen måtte blifva grundlig och varaktig. Resultatet i år var naturligtvis på grund häraf bättre än det i fjöl. Anförda af två lärarinnor — koloniens varmhjärtade föreståndarinnor, hvilka utan ersättning åt sina små skyddslingar offra sina egna ferier — och en jungfru, aflönad med 25 kronor, antråda de små kolonisterna i en dubbelkupé sin dygnslånga färd till det jämtländska sommarhemmet, beläget $\frac{1}{4}$ timmes väg från *Änns* station och herrskapet *Blomqvists* villa, två stationer från *Storlien* och 1800 fot öfver hafvet. Resan är förtjusande. Tusentals nya intryck insupas girigt af vidgade barnaögon och barnaöron. Under vägen inträffa de allra angenämaste afbrott: fru *Skogh*, den driftiga hotellägarinnan, bjuder nämligen hela skaran i *Storvik* på middag, i *Bollnäs* på kaffe, en vänlighet, som upprepas under hemresan.

Fem rum och kök, enkla och landtliga, löfvade och med vidöppna fönster, vänta resenärerna i den rymliga bondstugan med den långsträckt verandan. Midt emellan gossarnas och flickornas sofrum ligger den ena föreståndarinnans, hvarifrån man genom ett litet fönster på hvardera väggen kan öfvervaka ordningen i barnkamrarna. Kl. 9 på morgonen ätes frukost af välling och bröd. Därpå hålles bön. Så utför hvar och en sin dagliga gärning: bär in vatten, bär in ved, städar, torkar damm o. s. v. Till och med den klenaste lilla kolonisten har sin beskärda del af lifvets allvar: hon skall se till, att inga papperslappar ostäda gårdsplanen. Se där trippar hon bestämsamt omkring som en liten kyckling och pickar samvetsgrant upp äfven det minsta lilla pappersfragment. Sedan läser man högt i roliga böcker, medan åhörarna binda vispar, samt leker »pappa, mamma och barn» eller »skola» eller något annat lika roligt i de själfbyggda lekstugorna inne i skogsdungen, tills middagen kl. 1 står på bordet. »Här är det kalas hvarenda dag», skref en af småtingarna hem till sin mamma. Men så har man också en kokerska, som heter *duga*. Och köttet är så saftigt, och mjölken är så fet, och *Schumachers* fina knäckebröd — som man hela sommaren får gratis af den snälle bagaren — är så mört, att det smälter i munnen. Kl. 5 får man aftonvard af ost och bröd, men söndagseftermiddagen får man kaffe med smörgåsar och *Schumachers* rara kakor, och det är veckans allra läkraste mål. Till kvällsvard vankas gröt. Och man sover godt och äter godt, får goda vanor och andas natt och dag in fjällluft med både näsa och mun. Och doktor *Westerlund* kommer kvistande från *Storlien*, inspekterar nybygget och finner allt ganska godt.

Men när de två månaderna äro slut, packar man in husgerådet i lårar, skiljs med tårar — vid ditresan grät en, vid hemresan gräto alla — från den älskade fjällstugan, ångar bort, följd af allmogens »Lefve fjällkolonien!» och kommer hem så trind eller fyrkantig af välmåga, att far och mor och syskon knappt kunna känna igen en. Och hostan — den är, som om den aldrig hade varit. Och innerst inne har man ett svagt, ett jublande litet hopp — att få komma åter nästa år.

Nästa år, du lilla stackare, nästa år! Hvem vet hur det är då? Du finns nog än, men kolonien — har kanske vandrat all världens väg... Nej, så visst, som den på sitt baner skrivit läkarekonstens första och yppersta bud: Du skall förekomma det onda. Nästa år — låt oss se — nästa år, hvem hoppas ej som vi, att den käcka lilla friskaran redan då med goda och barmhärtiga människors bistånd nått de närmaste af sina önskningsmål: *fri transport, säkra krigsfonder och ett enkom uppfördt sommarkvarter*, hvars doftande virke aldrig genompyrts af den instängda vinterluften i ett gammaldags allmogehem.

Tora Kjellberg.

”Som hundra gånger...”

Skiss för *Idun* af

Elin Ameen.

Fröken *Sandberg* hade nyss återkommit från sin vanliga sommarrekreationsresa till badorten *Ugglebo*. Mer än sex veckor hvarje år kunde hon ej offra af sin dyrbara tid, men det gjorde hon regelbundet för att få den besvärliga gikten att något ge med sig i de svullna fötterna. Fröken hade nämligen restauration och särskildt middagsspisning för en del kontorister samt några af tjänstemännen vid järnvägen, posten och telegrafan. Det gick just inte så bra, — »ur hand i mun», — brukade fröken säga, och det slog nog in hvad det som serverades beträffade. Någon behållning blef det ej vidare heller, men »människan måste ju arbeta och sträfvä», och det gick ändå ihop, och fröken mätte själf godt, hade sin lilla våning, sitt »dagliga bröd», en svart sidenklädning hvart tredje år och en badresa hvar sommar.

Ordentligt och bra höll hon det för sina spigäster, det satte hon sin ära i; men mån och noga om sitt var hon, det kunde ej förnekas. Hon hade en stark misstro till människor i allmänhet och tjänstfolk i all synnerhet. Tummen höll hon på ögat på sina jungfrur och i selen höll hon dem hela dagen och en god del af natten. Hon tilltrorde ingen annan än sig själf öfverendet öfver det hela, litade icke på någon annan och var alltid öfvertygad om att allt skulle gå på tok, när hon reste bort. Men det gjorde det aldrig, tack vare *Lovisa*, frökens trotjänarinna och höggra hand sedan tjugu år. Under alla dessa år hade *Lovisa* — mamsell *Lovisa*, som jungfru och matgäster titulerade henne — troget stått vid sin matmors sida, stekt sig framför köks-spisen och farit ut och in som ett torrt skinn, till dess hon nu också såg ut som en uppbränd, förtorkad mumie med kaffebrun hy, rynkor kors och tvärs öfver hela ansiktet, gestalten mager och hopkrumt. Under samma tid hade matmoderns figur tilltagit i fetma och hennes hy fått allt högre rodnad, oaktadt hon själf ständigt påstod sig magra, »så att kläderna ej hängde kvar på hennes kropp», och att det endast var elakhet af sömmerskan, som sade, att hon hvart år fick öka i linningen med en tum och det oaktadt brusto alla häktor och knappar ur.

»Det är för det hon syr så dåligt», sade fröken.

»Det är för fröken vill ha så onaturligt tätt åt sig», svarade sömmerskan.

Ja, så var då fröken hemma igen. Hon hade just anländt med ångbåten och satt i soffan inne i sitt förmak med upplösta hattband, torkande svetten ur ansiktet. På golvet stod hennes koffert, en hattask, ett par korgar och Lovisa, som just höll på att öppna en af korgarne, hvilken innehöll färska ägg, dem fröken köpt upp på landet.

»Ja, så är man då, gudskelof, hemma igen,» sade fröken med en suck af välbehag och sträckte ut sina fötter fram på golvet; »jag har inte en minuts ro, medan jag är borta.»

»Fjorton, femton, sexton,» räknade Lovisa äggen, som hon lade i ett stort lerfat; »hvad behöfver fröken vara orolig för — här går allt lika bra, fast fröken är borta — sjutton, aderton...»

»Lika bra, jo, jag tackar jag,» fnös fröken, tog af sig hatten med de gula smörblonmorna och lade den försiktigt på bordet, »hur var det inte sist — bästa sopp-terrinen sönderslagen, råtthål på damastduken, soteld i spisen, katten död af gift, ja jag minns inte allt hvad...»

»Det hade hänt likadant, om fröken varit hemma — ett tjug; ett, två, tre... Det var Guds vilja,» sade Lovisa, som var andligt sinnad.

»Ja, det är så lätt att skylla på vår Herre, som du alltid gör, Lovisa; men det kommer en dag att straffa sig själf, liksom alla de lögnare du och pigorna slå i mig, när jag kommer hem...»

Lovisas bruna hy kunde icke rodna mera, vare sig af blygsel eller vrede, men hon upphörde med räknandet och hennes små, bruna ögon gnistrade.

»Har jag nånsin ljugit för fröken — kan fröken beslå mig med det så...»

»Bevars, hvad du tar i — akta äggen, du får betala dem, om du slår sönder dem!»

Lovisa lugnade sig vid detta perspektiv och lade dem försiktigare ner i fatet.

»Nå, hur ha vi det nu med våra herrar,» återtog fröken, »betala de ordentligt? Jan-son och Petterson och Hellström?»

»Ja, hvarendaste en — d. v. s. han Olén är på efterkälken, fast det kommer nog, och Lindberg fick afdrag, för han var borta i fem dagar och förlofvade sig.»

»Gud sig förbarma — hvem ville ha det kräket?»

»En änka med sju barn.»

»Nej, hvad säger Lovisa — den beskedlige karlen — så likt honom, för ett beskedligt nöt är han. Nå, lille Bergström då?»

»Äsch, han — jag sa' opp honom, för han betalade aldrig...»

»Sa' du opp Bergström — hvem hade bedt dig om det? Hur kunde du vara en sådan — blodsugare — ja, det är hvad du är, Lovisa, en blodsugare är du!»

»För det jag står på frökens bästa? Ska' jag ha skällsord för det?» Lovisa hade alldeles upphört med räknningen, där hon låg på knä på golvet, ögonen sprutade eld, och hela hennes kropp skälfd. »Nästa gång får jag väl heta skarprättare, kan jag tro. Och det för att jag inte kunde se, hur den där slyngeln åt ut fröken med hull och hår. En sådan aptit — det var som en bottenlös brunn allt som försvann i hans stora gap. Och här har han gått månad efter månad, och när han skulle till att betala, så har han stått där och vänt ut och in på sin tomma pung liksom på sina himmelsblå ögon och sett så söt ut som en

gudsängel — och då har fröken bara skrat-
tat och låtit nåd gå för rätt. Men det har
svidit i mitt hjärta, ja, det har det, när
jag förstod att det bara var skoj och be-
drägeri, och jag ville inte se, hur alla de
bästa matbitarne och en half öl gratis flög
i halsen på honon. Och så lad' jag fram
räkningen — för åtta månader — och så
bad jag om betalning — då vände han ut
och in på sina ögon, men på mig tar inte
sån't där skräp, utan jag sa: betala eller
gå! Han gick, kan fröken väl förstå, och
har inte kommit tillbaka igen.»

»Det skulle du inte gjort, Lovisa, du
skulle ha frågat mig först; det är jag som
är herre här och inte du!»

»När fröken är förblindad och inte har
sitt vett i behåll, så, därför att fröken för-
älskat sig i den där talgdanken...»

Fröken blef icke blott karmosinröd på
kinderna, utan ända upp till det tunna, po-
maderade hårfästet. Hon kom sig dock icke
genast för att svara, utan en synbar för-
lägenhet afspeglade sig på hennes ansikte.
Men hon hämtade sig och sade med vär-
dighet:

»Du behöfver inte chikanera mig för mitt
goda hjärta, Lovisa, och du skall ha re-
spekt för mig, för jag är din matmor och
du inte annat än min tjänare.»

»Ja, frökens goda hjärta brukar just inte
annars göra sig besvär så kvickt — och
hvad tjänare beträffar, så är jag en fri
människa och kan lämna fröken hvad stund
jag vill — —»

»Gör det, Lovisa, gör det, så slipper jag
från allt detta bråk, som förstör mina ner-
ver och lägger mig i en förtidig graf.»

»Ingen kommer i en förtidig graf — det
är Gud som kallar dem som dö.»

»Du har inte ett spår till hjärta, Lovisa,
du talar så lättsinnigt om döden till mig,
som inte tål att höra sådant.»

Lovisa svarade ingenting; hon räknade
äggen halfhögt, och när fatet var fullt, gick
hon ut med det.

Fröken lutade sig med matt min tillbaka
mot soffans ryggstöd och slöt sina ögon.
När Lovisa kom in igen med tomma fatet
för att åter fyl'a det, sneglade hon på sin
matmor. Då denna fortfarande höll ögonen
slutna, fortsatte Lovisa under tystnad att
räkna och lägga upp äggen.

»Lovisa!»

Denna vände litet på hufvudet.

»Du har en ny klädning — uppslag och
pös af siden — jo, jag tackar — hur har
du haft råd till det?»

»Ja, inte har det varit på min innestän-
dande lön inte, som räntat af sig i tjugu
år,» fräste Lovisa.

»Hvar har du fått pengarna ifrån?»

»Drickspengar, kan fröken väl veta —
hvar skulle de annars kommit ifrån?»

»Och du vill inbilla mig, att du nånsin
fått en sådan massa med drickspengar!
Nu förstår jag, hvarför du inte skickade
mig mer än trettio kronor, fast jag bedt
om femti — det andra gick i din klädning!»

Nu reste sig Lovisa så häftigt, att hon
var nära att stöta kull hela äggkorgen, och
den bruna hyn fick en skiftning af bly-
grått.

»Nej, vet fröken, nu går det för långt
— först kallas jag för skarprättare och sedan
beskylls jag för tjuf; och det till på
köpet, fast jag tog af mina egna sedan ett
par år hopsparede julpengar och skickade
fröken, när här inte fanns ett öre att ta'.

Men nu är det slut mellan fröken och mig
— nu går jag på eviga momangen — och
sedan får fröken se, hur det går med det
här kalaset.»

»För all del, gå bara, du,» svarade fröken
och slöt åter matt sina ögon, »du tar ändå
lifvet af mig; ju förr du är i väg, desto
bättre för mina stackars utpinade nerver.»

Lovisa gick, i det hon lämnade korgen
och fatet midt på golvet. Fröken reste
sig upp och gick några långa steg framåt;
stannade därpå och ruskade på hufvudet.
Inte var gikten något bättre ännu — hähå,
men det kom väl sedan, hade doktorn sagt.
Fröken började så småningom ordna sina
effekter, lade undan hatt och handskar och
öppnade sina byråådor.

Rätt som det var öppnades dörren och
Lovisa trädde in.

»Jag lämnar aldrig halfgjordt arbete,»
sade hon! »jag ska' sluta med äggen, så
får någon annan göra allt det andra sedan.»

»Som du behagar,» svarade fröken. Se-
dan sade ingen af dem något på en god
stund. Lovisa fortsatte sitt göromål, och
fröken packade upp ur kofferten i lådorna.
Slutligen stannade fröken midt framför Lo-
visa med några kläder på sin arm och sade
i mildt förebrående ton:

»Det var ändå illa af dig, Lovisa, att
du körde af lille Bergström — gossen är
fattig och en rar pojke — inte hade jag
blifvit ruinerad på det hundskrap han fick.»

»Hundskrap — kallar fröken det för hund-
skrap?» Nu var Lovisa topprasande igen.
»På måndagarne fick han kallops med po-
tatis och saftsoppa; tisdagar fläskkotlett
med bruna bönor och buljong; onsdag gädda
eller torsk — där var redd sås, men be-
vars han begärde alltid »smörsås med ägg»
— Lovisa läspade, satte näsan i vädret och
härnade Bergström.

»Ja, det är bra; men i morgon skickar
jag bud till honom och säger, att han är
välkommen hit igen.»

»Ja, vill fröken föda honom med Egyf-
tens köttgrytor som Potifars hustru gjorde
med Josef, så var så god — jag är inte
längre här att se på, hur man bestjäl frö-
ken. Men innan fröken gör textamentet till
Bergströmmaren, så var god och kom ihåg
min innestående lön med ränta.»

»Ränta? När har du nånsin sett mig ha
ett öre öfver till annat än de dagliga be-
hofven?»

»Aldrig, fröken — det kan jag intyga.»

»Och du talar om ränta som en annan
ockrare; fy, Lovisa.»

Lovisa såg litet skamsen ut. Där blef
åter en paus. Sedan sade Lovisa plötsligt:

»Jag får be fröken skriva ut mitt betyg
åt mig, för i morgon bittida är jag borta.»

»På allvar, Lovisa?»

»På rena allvar.» Lovisa sväfvade litet
på rösten.

»Hvad skall jag sätta i betyget?»

»Hvad fröken vill — bara inte skarp-
rättare, lögnare, tjuf. Fröken kan ju för
resten sätta, att jag inte fått ut min lön
på tjugu år annat än en fattig tia då och
då — och att när fröken låg sjuk i difteri
och ingen människa ville titta hit och hela
»affärden» var stängd och fröken höll på
att dö — då satt Lovisa hos fröken natt
och dag och skötte fröken och tog af sina
sparade drickspengar till medicin och annat,»
Lovisas röst hade blifvit allt gällare och
slutade till sist i en tjutande snyftning.

»Ja, Lovisa, och hvem tog dig för tjugu

är sedan till sitt hem, när du inte hade en vrå att luta ditt hufvud mot — och inte så mycket som ett lintyg på din kropp.»

»Jo, fröken, ett hade jag, men inte fler,» snyftade Lovisa.

»Det är figurligt taladt, som det heter, Lovisa. Och ha vi inte delat ondt och godt med hvarandra alla dessa år — hålla vi inte af hvarandra — Lovisa — och du vill öfverge mig.»

Fröken tog fram sin näsduk och torkade sig i ögonen.

»Nej, fröken, aldrig — jag öfverger aldrig min goda fröken...»

»Det är rätt, Lovisa; och hvad din lön beträffar, nog vet du, att du får den, när jag själf får något öfver! Seså, gråt nu inte; gå ut och tag äggen med dig och sätt på kaffe — bästa java utan cikoria, och sätt fram två af mina bästa, äkta koppar och kom in till mig, så ska' vi ha oss en riktigt trefflig pratstund.»

En stund därefter sade köksan till upppasserskan:

»Nå, flyttar mamsell Lovisa?»

»Tycker du,» svarade denna; »det är alldeles som det varit hundra gånger förr — strid och uppsägning, och nu försoning — titta i springan, ska du få se, hur de sitta bredvid hvarandra i soffan, och fröken håller mamsell Lovisa i hand, och mamsell strålar som en sol och det bara doftar af kaffe och försoning.»

»Till härnäst, ja,» sade köksan och skratade.

»Ja, det förstås, bara till härnäst!»

Zsombor Szász.

I det högt ansedda ungerska hufvudstadsbladet Budapesti Napló lästes den 25 november förra året en längre och liflig skildring från den svenska hufvudstaden, undertecknad: *Zsombor Szász*, och hvilken skildrings inledningsord lödo: *Ellen Key kisasszony kalanzolt Stockholmban*, det är uttydt: fröken Ellen Key var min ciceron i Stockholm.

Ensamt detta, att vår högt värderade Ellen Key visat denna tjänst åt en främling, hvilken gästade vår hufvudstad, uppväcker säkerligen Iduns läsarinners intresse, men detta intresse torde ytterligare stegras, när det af skildringen framgår, att ciceronskapet i fråga föranleddes af ett anbefallningsbref från Selma Lagerlöf.

Selma Lagerlöfs och Ellen Keys protegée — detta, tror jag, betyder något inför en svensk dampublik, och jag är öfvertygad, att en tredje vår svenska kvinnliga litteraturs celebritet, allas vår kära moster Lovisa, när hon varsnar originalet till ofvanstående bild, skall utbrista: »Kära Ruffen min, sätt dej nu i lugn och ro in i Piehl'ens tunna, för jag är *alldeles* tvungen att på *utställningen* vara i Ellen Keys stad och ställe för den här stilige ungerske doktorn!»

* * *

Härom året sade en dag till mig min vän, redaktören af »Ord och bild»: »Jag har kommit i korrespondens med en ungerare; han skrifer och ber mig förmedla bekantskapen med dig, ty han vet att du sysslar litet med ungerska förhållanden, liksom han med svenska. Och du kan,»

tillade han, »skrifva till honom på svenska, ty han läser vårt språk obehindradt.» Nå, det var då riktigt intressant, tyckte jag, ty de äro väl ytterst få, hvilka i Petöfis land förstå Tegnér's tungomål — jag visste då blott, att svenskan förstods där nere i Ungern af Vambéry, den store upptäcktsresanden och språkforskaren, af Thomas von Szana, Sveriges och de svenska förhållandenas mångårige trofaste rapportör inom den magyariska tidningsvärlden, Viktor Rydbergs vän — ehuru de aldrig personligen råkades —, korrespondent och öfversättare, samt professorn vid Klausenburgs universitet Hugo von Meltzl, hvilken verkställt flere briljanta tolkningar till magyariskan af konung Oscar II:s skaldestycken.

Men nu fick jag reda på en fjärde svensk-magyar, fick reda på att i Klausenburg var boende en man, hvilken som få utlänningar i vår tid satt sig in i ej blott det svenska

Doktor Zsombor Szász.

språkets hemligheter, utan ock i våra politiska, statsrättsliga och litterära förhållanden, något som framgick ej blott genom hans långa bref, utan ock vid det personliga sammanträffandet i fjor; och i detta mitt omdöme torde alla de instämna, hvilka under doktor Zsombor Szász' vistelse sommaren 1896 i Stockholm blefvo personligen bekanta med honom, och de voro ej få, helst inom det litterära lägret, ty Ellen Key har vidsträckt förbindelser där, från Snoilsky till unge herr Hjalmar Söderberg.

Dock, öfver en sak blef jag öfverraskad, när det en förmiddag anmälde för mig, att fröken Key sökte mig i sällskap med »en ungersk doktor», och detta sade jag också efter några ögonblick till min ärade gäst: »Jag trodde, af edra bref att döma, att ni, herr doktor, vore en ärevördig, uråldrig professor med långt vishetsskäg och profethjassa, och så är ni ju rent af en gosse» . . . Ja, en älskvärd och blygsam gosse, men en arbetsam, kunskapsrik och i sina omdömen mogen man!

Men hur har den snälle gossen här blifvit bekant med Selma Lagerlöf? hör jag frågas ur läsarinornas krets. Därom skall strax här nedan nämnas.

* * *

I Leijonhufvud & Britellis eljes så förträffliga bibliografi öfver svenska kvinnors utgifna arbeten och deras öfversättningar till främmande tungomål finnes ingen uppgift om, att någon bland våra författarinnor blifvit tolkad till magyariskan. I en uppsats i en siebenbürgisk tidskrift i fjor höstas upplyser emellertid just d:r Szász, att fröken Lotten von Kræmer fått se flere af sina dikter öfversatta i den ungerska Idun, veckotidningen »A nők munkaköre» (Det kvinnliga arbetet); vidare har jag hört uppgifvas, att åtskilliga af Marie Sofie Schwartz' romaner, genom tysk förmedling, blifvit öfversatta och allmänt lästa i Ungern, och i en ungersk förlagskatalog fann jag helt nyligen under Emilie Carléns namn: »Két erkélyszobácska» (= Två smårumsaltaner) och »Az öreg úrvédenczey» (= Den gamle herrns klienter) således »Vindskuporna» samt »Professorn och hans skyddslingar». Dessa båda uppgifvas vara öfversatta af en dam, en viss Julia, och äro utan tvifvel äfven tolkade genom tysk mellanhand.

Men det är först d:r Szász, hvilken direkt från svenskan till magyariskan öfversatt arbeten af svenska kvinnor, flere af våra yngre författarinnor. Så hafva skisser och berättelser af Selma Lagerlöf, Jane Gernandt-Claine, Ellen Lindström m. fl. under de senaste åren i hans öfversättningar synts i tidningar och tidskrifter i Budapest och Klausenburg. Äfven flere af våra äldre som yngre svenska, danska och norska författare hafva genom denne svensk-kunnige och svensk-älskande unge man öfverflyttats till hans fosterlands språk och kommit till den bildade ungerska publikens kännedom.

* * *

Familjen Szász, egentligen en gammal szeklersläkt, men sedan århundraden tillbaka fullkomligt magyariserad, har städse intagit ett framstående rum i Ungerns inre historia, och flere representanter af samma släkt ha lyst och lysa ännu med stark glans inom den ungerska vitterhetens område. En af de största förhoppningar denna vitterhet någonsin sett födas, men tidigt slockna, var Pauline Szász. Som helt ung hade hon läst ett tyskt arbete om den skandinaviska fornåldern och häraf tagit ett sådant intryck, att hon till signatur valt *Iduna*, när hon offentliggjorde sina dikter. Dessa dikter, fulla af ljuf innerlighet och elegisk stämning, bådade henne en lysande framtid som skaldinna, men redan vid 21 års ålder (1853) borttrycktes hon af lungrot, sedan hon i ett ettårigt, lyckligt äktenskap varit förenad med sin kusin Károly (Karl) Szász.

Denne sistnämnde hade i sin ungdom som geni-officer deltagit i ungerska frihetskriget 1848—49, blef sedan präst samt är nu reformert biskop i Budapest — det finns för öfrigt flere biskopar Szász i Ungern — samt mångårig medlem af Ungerska akademien. Med Endrödi täflar Karl Szász om äran att vara Ungerns nu lefvande störste skald.

Bland nu befintliga Cacaosorter
intages säkert förnämsta platsen af

HULTMANS CACAO

Redan 1888 intygade prof. Joh. Lang i Lund, att Hultmans Cacao var fullt lika med van Houtens Cacao. Hultmans Cacao kan således varmt rekommenderas till hvarje husmoder.

En mycket framstående skald, lyriker och författare af religiösa dikter är Gerö (Gerhard) Szász. Hans diktcykel »A passion-héten» (I passionsveckan) erinrar lifligt om vår Wirsén. Liksom Karl kämpade äfven han, 18 år gammal, med i frihetskriget, blef därefter ett par år instucken som simpel soldat i österrikiska armén, ägnade sig, frigifven, äfven han åt teologiska studier och blef kyrkoherde. Han är numera det reformerta siebenbürgska prästerskapets senior, och det var åt honom det ärofulla uppdraget lämnades att den 31 sisl. juli, då den kolossala minnesvården öfver de i slaget vid Segesvár på dagen 48 år förut fallne, däribland den store skalden Petöfi, aftäcktes, hålla högtidstalet.

En son till Gerhard Szász är Zsombor Szász, hvars bild här ofvan ses. Sina studier gjorde han vid Klausenburgs universitet, blef vid helt unga år graduerad samt är bosatt i den nämnda staden, där han är praktiserande jurist samt skriftställare. Svenska förhållanden följer han med såsom väl ytterst få utlänningar. Som bevis härpå må anföras, att han är prenumerant på icke mindre än sex svenska tidningar och tidskrifter samt med hvarje nytt, mera framstående litterärt arbete riktar sitt vackra svenska bibliotek.

Hans intresse för särskildt det svenska språket väcktes redan då han var barn och af en nordisk kvinna, nämligen professorskan Szénny, född Rosendahl, samt en tid anställd vid teatern i Helsingfors och sedan några år med sin man bosatt i Klausenburg. Hon invigde, nästan på lek, den lille vetgirige gossen i elementerna af sitt hemlands båda språk, af hvilka lärjungen sedan vid sina själfständiga studier föredrog svenskan framför finskan.

* * *

På ett härberge i Italien sammanträffade d:r Szász en afton härom året med flere färdmän och färdekvinnor. På något sätt fick den unge ungraren reda på, att en bland de senare var en svensk dam, och naturligtvis adresserade han sig då till henne. Ett samtal kom snart i gång, och visitkort utbyttes.

— Selma Lagerlöf — läste han. Ah, det är väl ej författarinnan Selma Lagerlöf?

— Jo-o . . . Men hur kan ni känna till mig, ni, en ungrare?

— Jag har helt nyss ur svenska kalendern »Svea» till magyariskan öfversatt er berättelse »De fågelfria». Ja, jag skall med omgående rekvirera hit numren, så får ni själf se.

På så sätt gick det till, att Zsombor Szász kom till Sveriges hufvudstad med rekommendationsbref från Selma Lagerlöf.

* * *

D:r Szász vistades här i Stockholm hela förra sommaren i och för studier till ett större arbete om svensk-norska unionen, betraktad statsrättsligt och politiskt. Det är dessa studier — vid sidan af utställnings- och jubileilockelser — som nu åter fört honom till Stockholm med dess k. bibliotek och riksarkiv.

Och det är ock därför Iduns mäktige kalif befallt intagandet här af bilden af den unge ridderlige magyaren med det turkiska namnet — Zsombor är ett rent turkiskt ord

och betyder: allarm —, de litterära svenska »damernas egen» i det ridderliga Ungern. Och befallt mig skriva texten.

Birger Schöldström.

Kvinnorna på utställningen.

XIV.

Ett nutida mejeri.

Då ni, ärade läsarinor, vandra därute på utställningsområdet, nu i eftersommarens dalande skönhetsglans, tänker jag att ni med förkärlek välja den vackra, blomstersmyckade vägen utmed Brunnsvikens bedärande stränder. Här ligger ju också den lilla idylliska paviljong och kioskstaden utkastad, som en stor näfve små leksakshus, mellan blommor och grönt. Ni hafva månända icke ännu hunnit med att egna någon uppmärksamhet åt denna del af utställningen, upptagna som ni varit att under hela sommaren studera samlingarna i Nordiska museet, i konsthallen samt för öfrigt af allt sevärdt utställningen har att bjuda på.

Det kan därför vara på tid att kasta en liten blick på det återstående nu vid sommarens slut och isynnerhet på allt det som kan vara af intresse för våra goda husmödrar och de välordnade hemmen.

Om vi skulle göra början med den lilla tilltalande Separatorspaviljongen, eller som jag hellre vill kalla den, ett nutida mejeri. Det faller lätt i ögonen, när vi gå där nere vid stranden. Den hvittrappade byggnaden, med sitt röda tegeltak och sin lilla terrass, ser helt inbjudande ut. Den som rest något på Södermanlands eller Östergötlands landsbygd och där besett de större jordagodsens känner lätt igen »stilen» och vet att byggnaden innehåller ett mejeri, inredt efter alla den nya tidens fordringar.

Arkitekten F. Boberg, som tyckes förstå allting, har lagt en ny lager till alla sina föregående i afseende på själfva byggnaden. Genom den rymliga entréen till vänster träder ni in i en sval hall, där man om förmiddagarna är sysselsatt med smörkärning, icke som förr medels den gamla tråkärnan, hvars skötande frampräsade så många svettdroppar, utan med den nyligen i marknaden utsläppta af doktor De Laval uppfunna Alfa handkärnan, hvilken vrides kring med en liten vef, utan all ansträngning, och i hvilken på några minuter den tjocka gula grädden förvandlas till det läckraste smör.

När man vidare går öfver en cementlagd förstuga, inkommer man i ett galleri, hvarifrån man kan öfverskåda det nedanför liggande egentliga mejeriet, där arbetet bedrivs af unga, hurtiga, hvitklädda män och kvinnor. Mejeriet är monteradt med nykonstruerade turbineseparatorer samt prima pasteuriseringsanordningar och öfriga inom den moderna mejeriskötselns brukliga maskiner. Afverkning af mjölk per dag belöper sig här till omkring 600 liter.

Galleriet har under hela utställningstiden dagligen varit belägradt af uppmärksamma åskådare, icke minst från landsbygden, hvilka med intresse och beundran sett maskinerna arbeta och gifvit sitt erkännande åt de ståtliga resultaten.

När man så tror att man har skådat allt som här finns att se, så kommer det allra mest sevärd. I det sista rummet, just vid utgången, är nämligen ett bakterieologiskt laboratorium inrättadt. Man får här, under kunnig ledning af en fackman, i de stora uppställda mikroskoperna se olika bakterier och deras inverkan på mjölken samt däraf föranledda processer och skadliga förändringar. Se till ex. i detta mikroskop till vänster . . . ni studsar troligen och fråga, hvad dessa eldröda, fula ormar betyda. Jo, mina damer, det är de för ögat osynliga bakterier som hos djuren alstra den farliga sjukdomen mjältbrand. I ett annat mikroskop få ni se det lilla odjuret tuberkulobacillen, hvilken, inkommen i människokroppen och i lungorna, skördar så många unga i själfva lifvets vär.

Men vi skola icke bli förskräckta. Vetenskapen har upptäckt själfva ursprungskällan och därmed är udden af det onda bruten. Den rena pasteuriserade mjölken är och förblir dock den sundaste och hälsosamaste föda för såväl stora som små.

Och nu lämna vi denna intressanta utställning. Vilja ni, mina damer, se mer af detta på mjölkens område, så få ni gå till Maskinhallen, där Separ-

tor har en väldig montre, hopsatt af alla typer af sin tillverkning, från de största ända till den lilla näpna »Baby».

Liljeholmens ljusstake.

Ni hafva nog, ärade läsarinor, redan alla sett den egendomliga montre, som Liljeholmens Stearinfabriks-aktiebolag skaffat sig och som genom sin höjd träffar blicken, äfven om aftnarna då »den låter sitt ljus lysa för människorna». Men måhända ha ni försummat att göra en visit i själfva staken. Ni, som älska ljus och upplysning i edra hem, träden in och sen huru vid fabrikationen tillgår. Jag kan försäkra att det är värdt att se.

Midt i fonden vid ingången mötas ni af vår folkäre monarks vällyckade porträttbyst i gips. Till vänster är en utställning af vid fabrikationen använda råmaterial, såsom olein, glycerin, talg m. m. samt en serie utvisande alla de olika stadier dessa måste genomgå, innan man erhåller stearin. I rotundans två borterst belägna fönster är en utställning af ljus i olika storlekar, från de väldiga altarljusn ända till de små dockhusljusen.

Men låtom oss nu se på själfva tillverkningen, ty unga flickor äro härinne dagen i ända i full verksamhet.

Först få ni se, huru vecken tillkommer. Den tvinnas på maskin »i långa banor», hvarefter den hugges af i lagom längd efter det ljusnummer, till hvilken den skall användas. Man får en föreställning om fabrikationens omfång, när man får veta att under år 1895 användes nära 5,000 kilometer veke.

Så komma vi till stöpmaskinerna, där med ett ryck på en klaff, hela välordnade rader af ljus träda upp ur maskinens inre, sedan lätt brytas från sin stearinskifva, hvarpå de stå, och läggas i sorteringslådorna. Ännu äro de dock icke fullt färdiga. De hafva icke sin vackra glans och måste därför genomgå en slipningsprocess, hvarefter de dock äro fullt presentabla att slås in i sitt blåa paket och till sist få sin välkända gula stämpel påsatt. Steg för steg kan man här följa arbetets gång och till sist se, hur unga dalkullor inpacka ljusen i lådor, som sedan sändas landet rundt och sprida sitt sken i såväl palats som fattigmans boning.

Det är endast en helt kort stund vi använt att se allt detta, men man vill gärna medgifva att den varit synnerligt instruktiv.

Vid vårt utträde ur den innehållsrika tennstaken kan det hända att, om vinden ligger åt oss, vår näsa insuper en ljuf doft af finaste parfym. Vi se oss omkring. — aha! där strax till höger ligger en liten paviljong, öfver hvilken läses:

Hylin & Comp.

Det är således vår gamla, öfver hela landet välkända parfymörfirma vi här påträffa. Vi stiga naturligtvis in i den lilla eleganta paviljongen och låta våra sinnen njuta af allt hvad där bjudes. Dessförinnan kasta vi dock en blick på de två väldiga tunnorna vid sidoväggarna, hvilka bära den af alla husmödrar välkända etiketten »Kronsåpa», hvilken användes till hvarje byk snart sagt öfver hela landet.

Hvilken fin smak och prydlig elegans därinne i den lilla paviljongen och hvilken härlig doft, som af orientens alla vällukter! Till vänster ha vi en liten elegant monter, med hundratals olika parfym, essencer och tvålar. Här finnas »Heliotrop», »Nyslagent hö» och hvad de allt beta, dessa parfym, som våra eleganta damer nyttja, och vi må heller icke glömma dessa större, slipade flaconer med den rena och uppriskande eau de colognen. Behaga ni afprova några sorter, så äro de unga tjänstförrättande damerna genast till hands att gifva eder en liten dusch ur de eleganta rafraichisseurerna.

Till höger är en stor maskin placerad, och här får man, vissa tider på dagen, se hur fina tvålar tillverkas efter fransk metod.

Vi behöfva icke mera gå »öfver än efter vatten» och införskrifva franska och engelska parfym. Våra svenska fabrikat äro fullt ut lika goda.

Bodafors bambumöbler.

Härinne, i den lilla nätta paviljongen, är sannerligen något för våra husmödrar att se. En samling af de mest förtjusande och lätta små möbler af alla slag, i en stil som måhända uppstått bland de rika plantageägarna därborta i Västindien, ty materialet till samtliga möbler utgöres hufvudsakligen af bamburör, rotting och säf i utomordentligt fina flätverk. Se blott på dessa eleganta soffor, byråar och bekväma hvilstolar, hvilka isynnerhet lämna sig alldeles för

träffligt för edra sommarvillor. Se, t. ex., på denna lilla fullständigt inredda barnkammare — kan man gärna tänka sig något täckare. Att denna vackra fabrikation slagit an på allmänheten, märkes väl af den långa rad af lappar på hvarje pjäs med ordet »såldt». De gå ofta upp till ett hundratal på hvarje liten utställd möbel. Konungen har också vid fabriken beställt några af dessa täcka möbler såsom present åt prins Carl och hans unga brud.

Gemla leksaksfabrik

ligger alldeles tätt invid, och när man kommer in i den lilla kiosken, är det, som om man befann sig i en af barnen själva väl ordnad leksaksask. Här är naturligtvis isynnerhet de smås paradiser. Här ha vi hela städer med grönskande avenyer, bygglådor, trähästar, kärror, barn- och dockvagnar, kugel- och krocketspel, med ett ord allt, som förhöjer barnaglädjen. Också är det leksaker, som icke så lätt förstöras, ty allt är tillverkad af våra skogars sega träslag och därför hållbart.

I fiskerihallarne.

Om vi så till sist skulle göra en liten titt in och se allt hvad hafvet har att bjuda oss. Det är icke min mening att här tala om själva fisket eller båt- och redskap, ty utrymmet i Idun tillåter det icke. Jag ber istället att för våra snälla husmödrar få påpeka en del konserver och läckerheter, som så väl och flitigt användas i hemmen och på våra bord.

I den svensk-danska fiskerihallen finna vi alltså en rikedom af tilltalande monter med alla slags konserver, isynnerhet från vår västkust. Skall jag nämna några särskildt, så vore det G. J. Sundberg i Lysekil med sin välkända anjovis, kryddsil, preserverad makrill och anjovissås samt Aug. Lyzell, också i Lysekil, som har att erbjuda delikat ostronanjovis jämte kaviar och den kända kryddsilen. Fiken Johansson i Halmstad utställer magnifik rökt lax och gravad dito. Den välkända firman H. Lindblom & Son exponerar sin vidberömda anjovis och sin sill.

Efter denna lilla, allt för korta påpekning, gå vi öfver till den norska afdelningen. Den är naturligtvis ännu rikhaltigare, men jag tänker, att dess konserver äro behandlade efter ungefär samma metod som de svenska. Främst se vi här Fiskerikonserverfabriken »Christiania», som har en kolossal monter med alla slags konserver, anjovis, sill, lax i olja, fiskebollar m. m. Därnäst lockas vi af Vendsyssels Fiskeexportförening, som utställer delikata nordsjöostron samt ål i gelé i lådor. Att laxen förekommer här i alla former är helt naturligt. Att gå härinne väcker aptit. Luften här är liksom mättad af ångor från västerhafvet, och man befinner sig väl däraf.

Slutord.

Och härmed, ärade läsarinor, är vår vandring tillsammans på vår vackra utställning avslutad; inom kort stängas portarna för alltid och all sommarens glädje är ett minne blott. Att jag i mina redogörelser råkat utsluta en del, som torde hafva varit af intresse för eder, må ni vänligt tillgifva mig. Iduns spalter upptagas af så mycket annat läsvärdt, att hon icke kan gå i detalj med en så omfattande utställning, som vår har blifvit. Det må vara de stora, dagliga tidningarnas sak. Vi hafva vinnlagt oss att isynnerhet följa kvinnornas deltagande i det stora fosterländska arbetet och därutöfver endast påpeka det, som kunde vara af särskildt intresse för hemmet och hemmets ekonomi.

Adolf Hellander.

Från Iduns läsekrets.

Herr Redaktör!

Damernas Idun har alltid varit välkommen, då den hunnit till oss, till Norrland, men den har riktigt varit efterlängtd, sedan fru Lovisa Petterkvist började delgifva Idun sina intryck af utställningen. Många af oss, norrländskor, hafva just genom hennes brev fått stor håg för att resa ned till den, trots syltning och saftning och en mängd andra tillredelser för den kommande vintern, för att med egna ögon se allt härligt, och ej nog med, att vi sett, vi hafva äfven känt detsamma som fru Lovisa.

Skulle nu ej redaktören, som ju är en damernas vän, vilja göra oss den stora tjänsten att framföra vårt varma tack till fru Lovisa för det *nöje* och den

nyttan hon beredt oss genom sina brev, ty nytta hafva vi af dem, större nytta än de vägledning som säljas vid ingången. Tacka henne äfven, herr redaktör, för orden om de lefvande bilderna, *de* voro ju som tagna ur tusendens tankar och hjärta.

Vill nu redaktören öka sin stora godhet, så låt mig, genom Idun, få veta om fru Lovisa bryr sig (om än det allra lilla minsta) om mitt enfaldiga tack, ty det är *många, många*, som genom mig sända henne sitt varma tack, och de vilja veta säkert, om jag delgifvit fru Lovisa deras och mitt tack och varma erkännande, och bästa sättet anse vi vara genom »vår» tidning.

Snälla redaktörn, öfvertala henne att låta oss få mera af sin penna i vår tidning, det blefve så treffligt i vinter.

Med hopp, att redaktörn anser mitt lilla uppdrag och min bön om tjänst som *kärt besvär* har äran teckna

Med högaktning
Norrländska i Stockholm.

Litteratur.

Konung Oscar II, biografisk skildring af d:r Josef Linck, är titeln på ett arbete, som i dagarne utkommit med anledning af h. m:t konungens förestående jubileum, och som synes förtjänt af stor uppmärksamhet.

Arbetet, som utgör en ståtlig volym om mer än 400 sidor stor 8:o, omfattar de olika sidorna af konungens mångfaldiga verksamhet, alltifrån hans uppfostran och ungdom till hans senaste värf som unionskonung, och innesluter äfven en skildring af hans privatlif och hofhållning. Samtliga uppgifter, som förekomma i arbetet, synas vara hämtade ur de bästa källor. Bland i texten befintliga citat och anföranden må särskildt nämnas de utdrag ur konungens som manuskript tryckta »Reseminnen», hvilka med den höge författarens särskilda tillåtelse meddelas. Arbetet är försedt med talrika, fint utförda och upplysande illustrationer. Bland dem finnas flere porträtt af konungen från hans tidigare år, hvilka numera knappast torde vara bekanta, facsimiler från hans skrifter och anteckningar, en mängd vyer från hans resor i utlandet, afbildningar af praktgemaken i hans slott, medaljer från minnesvärda tilldragelser i hans lif m. m. Vidare porträtt af hans närmaste omgifning och hof, statsmän, vetenskapsmän och andra, som hafva sin plats i hans lefnadshistoria. Nästan alla illustrationer äro återgifna direkt från originalfotografier, hvaribland flere från h. m:ts enskilda samlingar.

Författaren har synbarligen gått med intresse och kärlek till sitt arbete och hans framställning af konung Oscars lefnadshistoria torde säkerligen komma att läsas med intresse. Arbetet, som prydes af haltfattat hundrade illustrationer, är tryckt å Iduns tryckeri och således i typografiskt hänseende förträffligt utfördt.

Ur notisboken.

Drottningen är sedan i söndags sängliggande till följd af en lindrig luftrörskatarr, hvilken man dock har grundadt hopp snart kunna häfva, så att h. m:t vid bästa vigör må få deltaga i de förestående betydelsefulla jubileumsfestligheterna.

De nyförmälda, prins Carl och prinsessan Ingeborg, ha nu anländt till Stockholm efter sin bröllopsstrip till Sachsiska Schweiz. På hemfärden deltog de i Köpenhamn i det högtidliga familjefirandet af danska drottningens födelsedag. I går torsdag kl. ½ 1 middagen ankommo de med extratåg till Centralstationen i Stockholm, som festklädd och vimlande af glada folkskaror mottog den populära fursten och hans redan så folkära unga brud. Efter mottagandet på k. slottet reste de nyförmälda till Rosendal, där de komma att bo några dagar, i afvaktan på stadsvänningens iordningställande.

Drottning Louise af Danmark fyllde i tisdags 80 år. Någon större festlighet ägde icke rum, men på förmiddagen mottog h. m:t på Bernstorff gratulation af en trängre krets personer, som stå hofvet nära, och på kvällen gafs familjetaffel. Den gamla drottningens hälsotill-

stånd är det allra bästa. Redan i n:r 22 för år 1892 bringade Idun den danska landsmoderns bild och lefnadsteckning.

Prinsessan Ingeborgs hattar. Till de många eleganta rober, som beställts till prinsessan Ingeborgs utstyrelse, och hvilka vi förut beskrifvit, har den bekanta hofmodehandlerskan Hanne Davidsen i Köpenhamn levererat en mängd hattar, som säkert skola förvåna till och med den elegantaste stockholmska. Den hatt, prinsessan begagnade vid intåget i Stockholm, är hållen i de svenska färgerna: gul halmstomme med besättning rundt kring hela hatten af små, ljusblå aurikler; midt fram öfver pannan är en vacker, gul paradisfogel placerad. En hvit kapotthatt, hvars sammetskulle är broderad med äkta pärlor, på sidorna silfvervingar, i pannan en stor, hvit fjäder-aigrette, och de hvita, smala hakbanden fasthållas af en silfveragraff. En kapotthatt af uteslutande ljusröda rosor, kullen af rosa-chiffons, öfverbroderad med ljusröda, blanka paljetter och på vänstra sidan en stor, ljusröd fågel. En ljusgrå, plissérad toque af sammet, starkt uppviken på ena sidan och försedd med en mängd ljusröda fjädrar. En marinblå stråhatt med en krans af blåklint och på sidan en blå sammetsrosett. En hvit stråhatt i sjömansfason, besatt på vänstra sidan med crèmefärgad siden och chiffons samt en stor crèmefärgad fjäder-aigrette. En mycket hög, svart sammets-toque, med svarta spetsplisséer och fina, äkta strutsfjädrar.

Teater och musik.

Kungl. operan gifver tisdagen den 21 dennes stor galaföreställning med anledning af h. m:t konungens jubileum. Vid detta tillfälle kommer en ny opera, kallad »Svea-galdrar», af V. Petersson-Berger, att uppföras Rollerna innehafvas af fruarna Linden och Östberg samt fröken Thulin, hrr Ödmann, Sellergren och Forsell. Parkett, parter, första raden och en del af den andra äro reserverade för de kungliga med uppvaktningar, äfvensom för deputationer m. fl. Återstående biljetter äro redan slutsålda.

— Sigrid Arnoldson begynner ett gästspel å k. operan instundande tisdag den 14 dennes. Hennes första uppträdande blir som Rosina i »Barberaren i Sevilla». Den celebra sängerskan lär komma att stanna härstädes ungefär en månad.

Den stora sängarfesteu i samband med konungens jubileum äger rum onsdagen den 22 dennes i stora musikhallen vid Fredrikshof. Inalles komma ej mindre än omkring 1,500 sängare från en mängd olika musiksällskap i hela landet att deltaga. Denna sängarfest står nog hittills utan motstycke i Norden.

Öfver det höga berget.

En berättelse för Idun af Karin Hallgren.

(Slut fr. föreg. n:r).

De borde hafva det mycket bättre, dessa gamla eller sjuka fattiga. De flesta af dem hade arbetat strängt, så länge de förmått. Deras arbetsförtjänst hade också varit för ringa att tillåta dem något slöseri, som gjort deras fattigdom själföfvallad. Nog hade de till sin tarfliga föda och klädsel använt mycket mindre af jordens förråd än de rika. Hvarför skulle de då icke efter ett lif i sparsamhet och släp få några års hvila i verklig trefnad. De borde ha en trefflig salong, dessa fattiga, och kanske borde de också hafva ensamma rum. Och så borde de hafva hos sig en glad och kärleksfull dotter och en snäll son, just Anna Rehn och Erik Ivarsson. Ack, om hon finge flytta till dem och lefva för dem! Och om Erik Ivarsson ville hjälpa henne och vara med henne! Och så alla unga i denna by. De

Förändres öfver
många sorter. Försändes öfver
hela riket. Begär prskurant.

SPISBRÖD,

S

C. W. SCHUMACHER
Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

fås
hos de flesta specierhand-
lare i hufvudstaden.

Försök!

CAKES

behöfde få se lifvets ljus och skönhet, det ädla gloriä. Förädling, ja, helgelse, borde kasta sitt skimmer in i deras känslo- och tankelif. Deras kärlek behöfde renas, lyftas; de själva behöfde komma högre för att kunna se allt så skönt det var, så skönt det borde och kunde vara. Hvem skulle hjälpa dem upp? Präster och predikanter här tycktes ej mycket förstå, hvad nutids- ungdom behöfver. Men från Stockholm kan man få ädla kristna, med varmt kännande mänskliga hjärtan, som gifva ungdomens svärmeri dess rätt att vara till, att finna sympati, att hjälpas i räta spår. Man skall hämta sådana. Och Anna Rehn kan också tala själf om ren kärlek, om lifvets skönhet och glädje. Hon skall bedja Erik Ivarsson bygga ett ungdomens hus, dit hon finge skaffa talare efter sitt val, och dit man kunde samla ungdomen äfven till läsning af goda böcker. Ja, här i Österdalen skulle uppstå grenar af K. F. U. K. och K. F. U. M., en kristlig förening af unga män och kvinnor. Om blott Erik Ivarsson ville se allt som hon och hjälpa henne att realisera alla dessa drömmar! Hvad gjorde det, om världen skulle kalla dem dårar, om de själfviska skulle känna sveda i ögonen vid en sådan syn! Det rätta har ändå en lockande makt. Några skulle lifvas till efterföljd. Det skulle komma att tändas en kärlekens sol i Öst- adalen. Det skulle blifva en ny, en lycklig tid.

Sådan var hennes käraste framtidsdröm. Men det höga berget stod mellan henne och den. Hon måste lämna den, lämna byn, lämna Erik Ivarsson bakom det höga berget, där Anna Rehn, hennes kärlek och sköna tankar ej kunde nå honom.

Var det rätt att så lämna honom?

Min läsare! En sådan fråga uppstår ej hos Anna Rehn. Men jag, som berättar dig hennes historia, vill framställa den till ditt afgörande.

Om en man älskat en kvinna så som Anna Rehn älskade Erik Ivarsson, hur illa hade det ej varit att låta henne vara i okunnighet därom? Hvilken stöld från hennes lif att så undanhålla henne ett rike af kärlek och skönhet, som var beredt åt henne af Gud och som hon kanske kunnat få nåd att mottaga och uppskatta med den fulla återkärlekens förmåga och rätt!

Allt det I viljen, att människorna icke skola göra mot eder, det gören icke heller I mot dem.

Kunde icke Anna Rehn uppsöka Erik Ivarsson och öppna sitt hjärta för honom?

Det skulle kunna hända, att han älskar henne. Och då skola hennes ord bringa högsta fröjd till hans hjärta.

Och om det är så, att han icke älskar henne, icke hittills har tänkt på henne, så skall hon kanske vinna honom, sedan han fått veta, hur kär hon håller honom. Hur mången man har ej vunnit sin brud efter flere års tvekan hos henne! Det anses vackert, om en man är så uthållig i kärlek. Är då ej sådant lika skönt hos en kvinna?

Men om hon aldrig vinner hans kärlek. Om det blir sagt om henne: »Hon har friat och fått korgen.» Hennes anseende skall vara förstördt. Man skall le åt henne. — — — Ja, hur mången ädel man har ej rönt detta öde! Skall kvinnan ej kunna gifva samma offer för att få fylla sin plikt att handla mot den älskade så, som hon önskar, att denne skulle handla mot henne?

Skall hon ej kunna betala risken för att få våga ett försök att vinna det efterlängtrade målet att få bereda lifslycka åt den älskade?

Men risken är större för henne än för en man. Den allmänna meningen fordrar, att kvinnan översamt väntar på mannen. Det är något, som anses alldeles onaturligt, att hon tar första steget till närmande. Man hånar henne, om hon det gör. — — — Det står dock ingenstädes i bibeln, att någon, vare sig man eller kvinna, skall översamt invänta sina önskingars uppfyllelse. Det är endast den gamla ödestron, som så vill bringa människan, varelsen med fri vilja och verksamhetslust, till att anse sig som en maskin. Om man vill få skörd af ett fält, så måste man besä det och rensa det. Hvarför skall man då ej få, ja, vara skyldig att göra allt hvad man kan för att vinna det största af allt? Hvarför skall man ej i sådenns tid, i ungdomens vår, utså kärlek, om man vill skörda kärlek? — — Dessutom, hvad är väl ett mera våldsamt ingripande i Guds verk än att förglömma ett så ädelt utsäde, som kunde bära skörd till lyckans välsignelse, icke blott för två människolif, utan också för deras barn från släkte till släkte. Det enklaste, det tryggaste är, att fritt för den älskade uppenbara Guds verk, kärleken. En sådan sådd af sanning måste bära god skörd. Det skall alltid växa upp klarhet mellan människor däraf. Det skall växa upp samvetsfrid. Det skall växa upp den lugna vissheten, att man icke genom hemlighetsmakeri krånglat lifvets trådar i oordning för sig själf och andra. »Guds vilja sker», i detta fall såsom i alla andra, då man handlar efter budet: »Allt hvad I viljen människorna skola göra eder, det gören I ock mot dem». — — Det naturligaste är, att den, som älskar först, talar först. Och mannen och kvinnan äro likställda inför Gud. Båda hafva samma rätt och plikt att för hvarandra bekänna, om Gud gjort endera villig att vara den andras hjälp. Huru länge skall det dröja, innan en så klar sanning blir allmänt erkänd!

Den blir erkänd, endast om den i all sin skönhet efterlevs. Hvarje kvinna, som har mod att göra, hvad hon anser rätt, och som för detta sitt handlande uppställer samma lagar för mannen som för kvinnan och samma rätt för båda, hon medverkar till erkännandet af dessa sanningar: »Båda äro människor, mannen ej mer, kvinnan ej mindre,» och: »Hvad som är rätt och ädelt för en man, är ock rätt och ädelt för en kvinna».

Men hvem ser denna sanning? Och de, som se den, hafva de mod att offra sig för att i sitt lif framställa den i det lefvandes kraft?

Om Anna Rehn såge den, så skulle hon hafva mod. Men hon ser den ej. Människomeningarnas skugga har hvilat för tung öfver hennes födelseby. Den kristna ödestron har kastat sitt förlamande mörker äfven in i hennes själ.

I detta fall måste hon vara en maskin. Ty hon är kvinna. Och kvinnans plikt är att tiga, vänta, lida, att orörlig se på, hur hennes och den älskades lif förtäras.

Om Anna Rehn vore öfver denna mur; om hon förstode, att det är en ära och glädje att vara den, som först älskar, den som först kommer och erbjuder sig och sin kärlek till stöd åt den älskade; om hon således kunde spränga öfver dessa fördomar,

så skulle hon ändå stå inför andra, lika öfverstigliga.

Erik Ivarsson är så rik. Hvarje krona är en ny sten i muren. Alla, kanske äfven han själf, skola misstänka, att hon egentligen vill vinna hans penningar. — — — Människor skola döma så, de, som anse rikedom som något eftersträfvansvärdt. Men Anna Rehn anser den som en skuld, en snara, ett ämbete med tusen förpliktelser. Skulle hon då låta afskräcka sig af själfva hans nöd från att söka rädda honom, hjälpa honom!?

Om hon själf varit en rik flicka, gömd för alla ljusets vågor bakom det höga berget, hur skulle hon icke värderat en yngling, om än så fattig, som kommit och talat till henne så, som hennes hjärta ville tala till Erik Ivarsson. Och om denne yngling varit han! Och om han i stället lämnat henne i rikedomens faror och skam, i själfviskhetens sömn och i okunnighet om en sådan kärlek och en sådan lära som hennes och hennes Mästars!

Ja, Anna Rehn skulle försökt att bringa ljus och lycka in i Erik Ivarssons lif, om hon ej varit kvinna. Men hon var kvinna. Det var hennes plikt att hålla sig undan.

Så står Anna Rehn inför det höga berget. Hon ser ej, att sanningens smala stig går rakt däröfver, till Selnabyn, till Erik Ivarsson, innan hon viger sitt unga lif åt frälsningsarmén. Skräckande skyhögt, hotande mörkt reser sig Östaberget. Högre, svartare reser sig människomeningarnas hårda mur — fördomarna — guldets tyngd, kvinnosläktets bojor och den kristnade ödestron.

Efter endast tre års verksamhet som officer i frälsningsarméns tjänst stupade Anna Rehn på fältet. Hon hade arbetat ut sig, offrat sig helt, gifvit sitt lif till pris. Order att gå till Selnabyn med ljus hade hon aldrig fått. Hvad visste högkvarteret om Selnabyn? Och själf hade hon aldrig begärt att blifva sänd dit. En kvinna skall icke lägga handen på Guds roder för att blifva förd efter egen önskan. Hon skall låta sig föras. »Guds vilja sker.»

Men hennes graf reddes på Östadalens kyrkogård. Dit nå ibland skuggorna af det höga berget. Och dit höres, hur forsen vändas, när den förgäfvnes bryter sina böljor mot Östabergets mur. Men Anna Rehn lider ej mera. Hon är öfver det höga berget.

Några öfverblifna exemplar

finnas ännu att tillgå å Iduns expedition af

BARNGARDEROBEN

för innevarande år. Mot insändande af 2 kr. i postanvisning erhållas alla de under året utkomna numren, äfvensom de återstående till årets slut.

Detta tillfälle att för billigt pris erhålla en mängd mönster och modeller till barnkläder o. dyl. torde ej böra försummas.

Iduns Expedition.

Innehållsförteckning.

Amy Åkerhielm; af Harald Molander. (Med porträtt). — Kvinnokonferensen. — Vår första fjällkoloni; af Tor Kjellberg. — Som hundra gånger... Skiss för Idun af Ellen Ameen. — Zsombor Szasz; af Birger Schöldström. — Kvinnorna på utställningen; af Adolf Hellander. XIV. — Från Iduns läsekrets; af Norrländska i Stockholm. — Litteratur. — Ur notisboken. — Teater o. musik. — Öfver det höga berget; en berättelse för Idun af Karin Hallgren. (Forts. o. slut)

Förträffligt fabrikat i Tröjor, Kalsonger, Skjortor, Heldräkter

etc. etc. i Kamgarn (Jaegers system).

Äfven Bomull och halfulle. — Sommar- och Vinterkvalitéer

Försäljning endast från fabriken,

3 Bryggaregatan 3, 1 trappa upp,
andra huset från Drottninggatan.